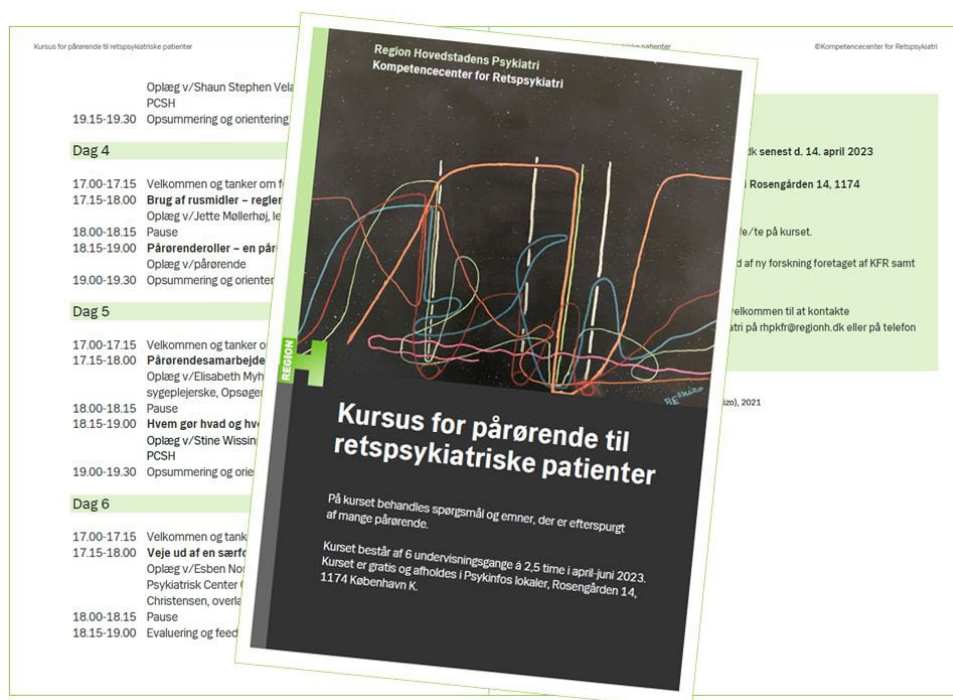

NOTAT

Evaluering af kursus for pårørende til retspsykiatriske patienter

Dette notat sammenfatter feedback og evaluering fra pårørendekursus afholdt af Kompetencecenter for Retspsykiatri (KFR) i april-juni 2023.

Formål, baggrund og rekrutteringsstrategi

KFR afholdt i foråret 2023 et kursus for pårørende til retspsykiatriske patienter. Indholdet i kurset bygger på KFR's undersøgelser af, hvad pårørende oplever at mangle viden om.¹

¹ Møllerhøj & Stølan, 2021: Vendepunkter. Patienters og pårørendes fortællinger og erfaringer med forløb før og efter dom. KFR Arbejdspapir 6/2021.

Formålet med kurset er at give de pårørende faktuel viden om retspsykiatri og retspsykiatriske behandlingsforløb, for på den måde at give deltagerne bedre muligheder for at støtte og bidrage til recoveryprocesser for de patienter, de er pårørende til. I annoncering og i introduktionen til kurset gøres det tydeligt, at der ikke er tale om en pårørendegruppe, men et kursus med information og videndeling.

Kurset består af 6 undervisningsgange á 2,5 timer. Kurset er gratis og afholdes i PsykInfos lokaler i København K. Flere kursusedtagere giver udtryk for, at netop lokalernes centrale placering er en fordel for at kunne deltage i kurset og få det passet ind i dagligdagen. Foruden den centrale placering bruges PsykInfos lokaler, for at afholde kurset på neutral grund. Derudover understreger den centrale placering, at kurset henvender sig til pårørende til retspsykiatriske patienter, der er tilknyttet psykiatrien i hele Region Hovedstaden. Desuden giver flere deltagere udtryk for at tidspunktet for kurset (kl. 17-19.30) fungerer godt ift. kunne indpasse kurset ift. hverdag og arbejdsliv.

Kurset var i 2023 fuldttegnet med 16 deltagere. Denne begrænsning er både valgt i forhold til kapaciteten i PsykInfos lokaler, og for at understøtte den fortrolighed og dynamik, der kan opstå imellem kursets deltagere. Deltagerne til kurset blev rekrutteret gennem en mangeartet rekrutteringsstrategi og med værdifuld hjælp fra samarbejdspartnere og kolleger i Region Hovedstadens Psykiatri.

Type rekruttering	Hvem
Opslag på (sociale) medier	PC Sct. Hans' hjemmeside, nyhedsbrev og Instagram KFRs hjemmeside, LinkedIn og KFR Videndeling RHPs hjemmeside og intranet Psykinfos Facebook side, hjemmeside og kalender Opslag i diverse Facebook grupper
Mailannoncering	Ledere i Afdeling R Fællespostkasser på alle centre i RHP, med ønske om at information om kurset videresendes til alle afsnit + socialrådgivere og FACT/ambulante teams. Bedre Psykiatri, LAP, SIND, Skizofreniforeningen, En Af Os, Skolen for Recovery og Landsforeningen af Patientrådgivere og Bistandsværger. KFRs personbårne kontakter på alle centre i RHP
Fysiske eksemplarer af kursusprogram	Alle oplægsholdere Alle afsnit og enheder på PC Sct. Hans inkl. ambulatorier, det Tværfaglige Rehabiliteringsteam og Velkomsthuset Psykinfo

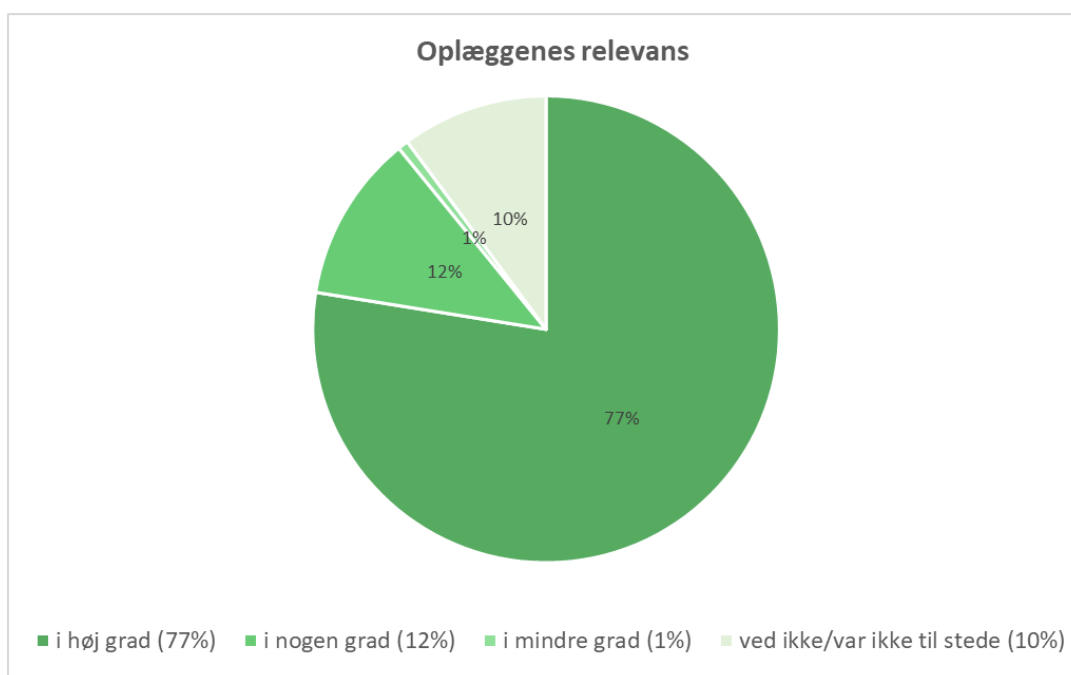
Kursets indhold

Kursusprogrammet er sammensat af oplæg fra KFR og oplæg fra kolleger i Region Hovedstadens Psykiatri. Kursets forløb afspejler de forskellige faser i et retspsykiatrisk forløb, herunder sigtelse for kriminalitet, mentalundersøgelse, retssag og domsafsigelse, A-dom eller B-dom og veje ud af særforanstaltninger. Ligeledes har kurset fokus på rollen som bistandsværgе og socialrådgiveres funktion i et retspsykiatrisk forløb. Et gennemgående tema i kurset er de pårørendes og professionelles rolle som vikarierende håb for patienterne og understøttelse af patienternes personlige recoveryprocesser. Nedenfor ses en oversigt over kursusindholdet.

KURSUS-DAG	OPLÆG
Dag 1	• Pårørende til retspsykiatriske patienter – en særlig udfordring? v/Jette Møllerhøj, leder og seniorforsker, KFR • Dømt til behandling. Hvad er en psykiatrisk særforanstaltning? v/Jette Møllerhøj
Dag 2	• Retspsykiatriske behandlingsforløb v/Hans Henrik Ockelmann, overlæge, Psykiatrisk Center Sct. Hans (PCSH) • Rollen som bistandsværgе – hvad og hvordan? v/Leif Jensen, bistandsværgе (Da der var afbud fra oplægsholder, blev oplægget afholdt af Jette Møllerhøj og Hans Henrik Ockelmann)
Dag 3	• Recovery og vikarierende håb Oplæg v/Jette Møllerhøj • Personlig recovery og erfaringer fra arbejdet som recoverymentor v/Shawn Stephen Velaidum, recoverymentor, PCSH
Dag 4	• Brug af rusmidler – regler, rammer og udfordringer v/Jette Møllerhøj • Pårørenderoller – en pårørendes fortælling v/pårørende
Dag 5	• Pårørendesamarbejde – med og uden samtykke v/Elisabeth Myhre, teamleder og Jeppe Hein, sygeplejerske, Opsøgende Retspsykiatrisk Team, PCSH • Hvem gør hvad og hvem kan jeg spørge om hvad? v/Stine Wissing Olsen, ledende socialrådgiver, PCSH
Dag 6	• Vejе ud af en særforanstaltning v/Esben Nordentoft, overlæge, FACT-team, Psykiatrisk Center Glostrup og Mette Brandt Christensen, overlæge, PCSH

Evaluering

Deltagerne blev bedt om at evaluere kurset på kursets sidste dag. De udfyldte en skriftlig evaluering som bestod af en kombination af afkrydsningsmuligheder og plads til fritekstbesvarelser. Derudover blev der gennemført en mundtlig evaluering, hvor deltagerne havde mulighed for at komme med uddybende kommentarer til den skriftlige evaluering. Ud af de 16 deltagere har 13 gennemført evalueringen.

I evalueringen blev kursUSDeltagerne bedt om at angive, hvor relevante de forskellige oplæg var. Skalaen indeholdt svarmulighederne "høj grad", "i nogen grad", "i mindre grad" samt "ved ikke/var ikke til stede". For at belyse den generelle vurdering af oplæggenes relevans for kursUSDeltagerne, er vurderingerne af de enkelte oplæg er slået sammen. Som det ses på ovenstående cirkeldiagram, var der stor enighed om, at oplæggene "i høj grad" var relevante.

Hvilke oplæg blev især fremhævet?

I evalueringen blev kursUSDeltagerne bedt om at notere, hvilke oplæg, der var særligt relevante for dem. I halvdelen af besvarelserne beskriver deltagerne, at alle oplæg var særligt relevante for dem. Derudover fremhæves oplæggene "Dømt til behandling – hvad er en psykiatrisk særforanstaltning" og "Retspsykiatriske behandlingsforløb", samt oplæggene, der fokuserede på personlig recovery og vikarierende håb.

En kursUSDeltager beskriver det således: "Alle oplæg var meget relevante og informative. Det har givet anledning til flere samtaler med min bror (...) Det har generelt givet viden om, hvordan jeg kan støtte min bror, men også accept af, at det er ok, at man ikke kan løse alle problemer og sidst, men ikke mindst, at man som nær pårørende skal passe på sig selv." En anden kursUSDeltager beskriver, at de som familie har fået "viden og håb" ud af kurset og er blevet betrygget i, at "det skal nok gå, selvom det er svært."

Udbytte og anbefalinger

KursUSDeltagerne blev spurgt, om kurset levede op til deres forventninger, samt om de ville anbefale kurset til andre. I begge tilfælde svarede alle 13 deltagere "i høj grad."

Mange af kursUSDeltagerne pointerer, at det var betydningsfuldt at få sat ansigt på de faggrupper, der varetager behandlingen af de patienter, de er pårørende til. En af kursUSDeltagerne beskriver det således: "Det var dejligt at møde professionelle, der går så højt op i deres arbejde og som har en empatisk og positiv tilgang til både patient og pårørende". En anden siger, at det har været "helt rørende, at der er nogen, der tænker på de her patienter som mennesker. Vi møder rigtigt meget afmagt og er i nød, men at møde professionelle, der vil det her, det har været det mest fantastiske for mig."

Fællesskabet imellem kursUSDeltagerne fremhæves også som betydningsfuldt. En kursUSDeltager beskriver, at det har været "rart at møde andre mennesker, der er i samme situation som en selv." For en af kursUSDeltagerne, har det bedste ved kurset været "at møde andre i samme situation og at det ikke er tabu at tale om de udfordringer, man står i som pårørende." En anden svarer, at det bedste ved kurset var "alle de fælles erfaringer fra henholdsvis pårørende og fagprofessionelle. Fællesskabet og følelsen af ikke at være alene. [Jeg har] fået troen på systemet tilbage."

Kursusdeltagerne siger desuden

"Vi har fået mere viden om de forskellige instanser, således at vi, når den tid kommer, er bedre forberedte på, hvordan vi kan støtte vores søn."

"Jeg går herfra med erfaring om, hvordan jeg konkret skal stykke min værktøjskasse sammen, så jeg kan overleve."

"Mødet med de andre pårørende og deres kontekst og følelsesmæssige væren i dette felt. Overblik over det, jeg synes er komplekst. Og den ro jeg fik af at vide, at de fagprofessionelle arbejder benhårdt og evidensbaseret for vores syge."

"At møde professionelle, der virkelig ønsker det bedste for vores barn, det giver håb om en fremtid, både for ham og os som pårørende."

"Meget informativt, uddybende og nærværende"

"At møde fagpersonerne i levende live (...) fordi man afleverer [patienten] i et system man ikke har kontrol over. Jeg har fået noget viden jeg ikke havde og er kommet mere i dybden og har fundet ud af, hvor jeg kan søge mere information."

"Jeg havde ingen forudsætninger for domme. Men er nu "klædt" bedre på. Selvom det var meget svært stof for mig."

"Rigtig dejligt informativt. Har bidraget til at afmystificere der her område."

"Kurset var særdeles aktuelt. Vi har drøftet nogle ting fra oplæggene med vores anbragte pårørende. Han har udtalt, at han godt kunne ønske, at der var lignende kurser for de anbragte. De ønsker også viden. Fremragende kursus"

Håb og recovery

Flere tematikker går igen, når man spørger kursusdeltagerne, hvad de har fået ud af at deltage i kurset. Særligt deres rolle som pårørende og hvordan man kan støtte patienters håb og recoveryproces samtidig med, at man passer på sig selv, er gennemgående. Det afspejler sig også i den afsluttende øvelse, som kursusdeltagerne blev bedt om at deltage i. Med inspiration fra Safeward-interventionen *Udskrivelseshilsen*, hvor patienter bliver bedt om at skrive en hilsen til kommende patienter, blev kursusdeltagerne bedt om at skrive hilser og gode råd til andre pårørende i lignende situationer.² Resultatet af øvelsen ses nedenfor.

²https://www.safewards.net/images/danish/interventions/Discharge_Message_Full_intervention_description_of_Discharge_Messages.pdf

Gode råd og hilsener fra pårørende

